

3.ÜNİTE

U

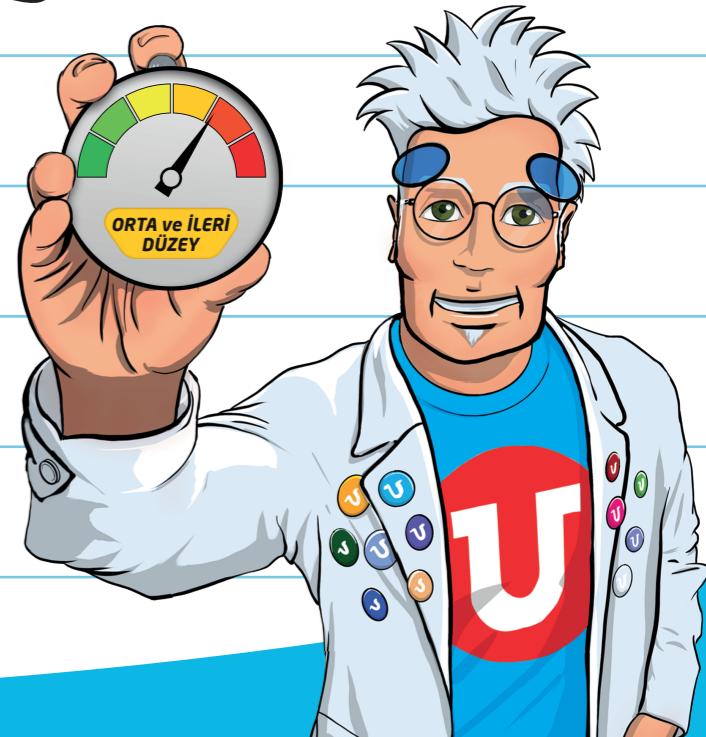
TYT Orta ve İleri Düzey
Coğrafya Soru Bankası

Buzulların ve Rüzgarların

Oluşturduğu Şekiller - Kıyı Şekilleri

ERTAN VARLIK

BUZULLARIN VE RÜZGARLARIN OLUŞTURDUĞU ŞEKİLLER - KIYI ŞEKİLLERİ

Buzulların Oluşturduğu Şekiller

Rüzgarların Oluşturduğu Şekiller

Dalgaların Oluşturduğu Şekiller

Kıyı Tipleri

BUZULLARIN OLUŞTURDUĞU ŞEKİLLER

- KALICI KAR SINIRI – ENLEM, YÜKSELTİ
- HÖRGÜÇ KAYA
- SİRK
- TEKNE VADİ
- MOREN

DALGALARIN OLUŞTURDUĞU ŞEKİLLER

- FALEZ
- TOMBOLO

RÜZGARLARIN OLUŞTURDUĞU ŞEKİLLER

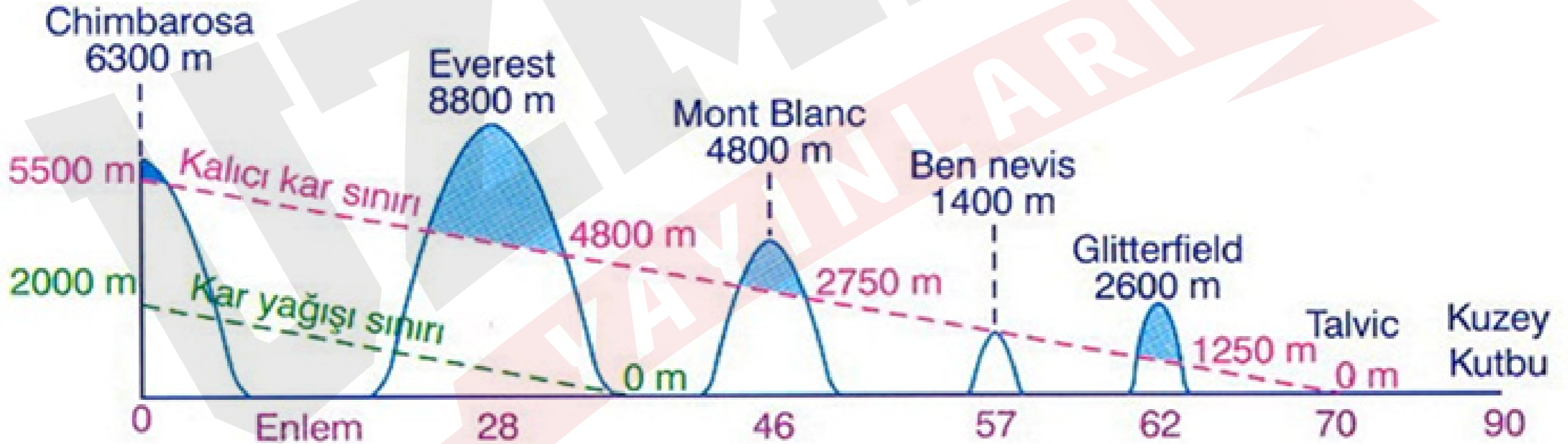
- FİZİKSEL (MEKANİK) PARÇALANMA
- MANTAR KAYA
- KUMUL
- BARKAN
- ŞAHİT KAYA

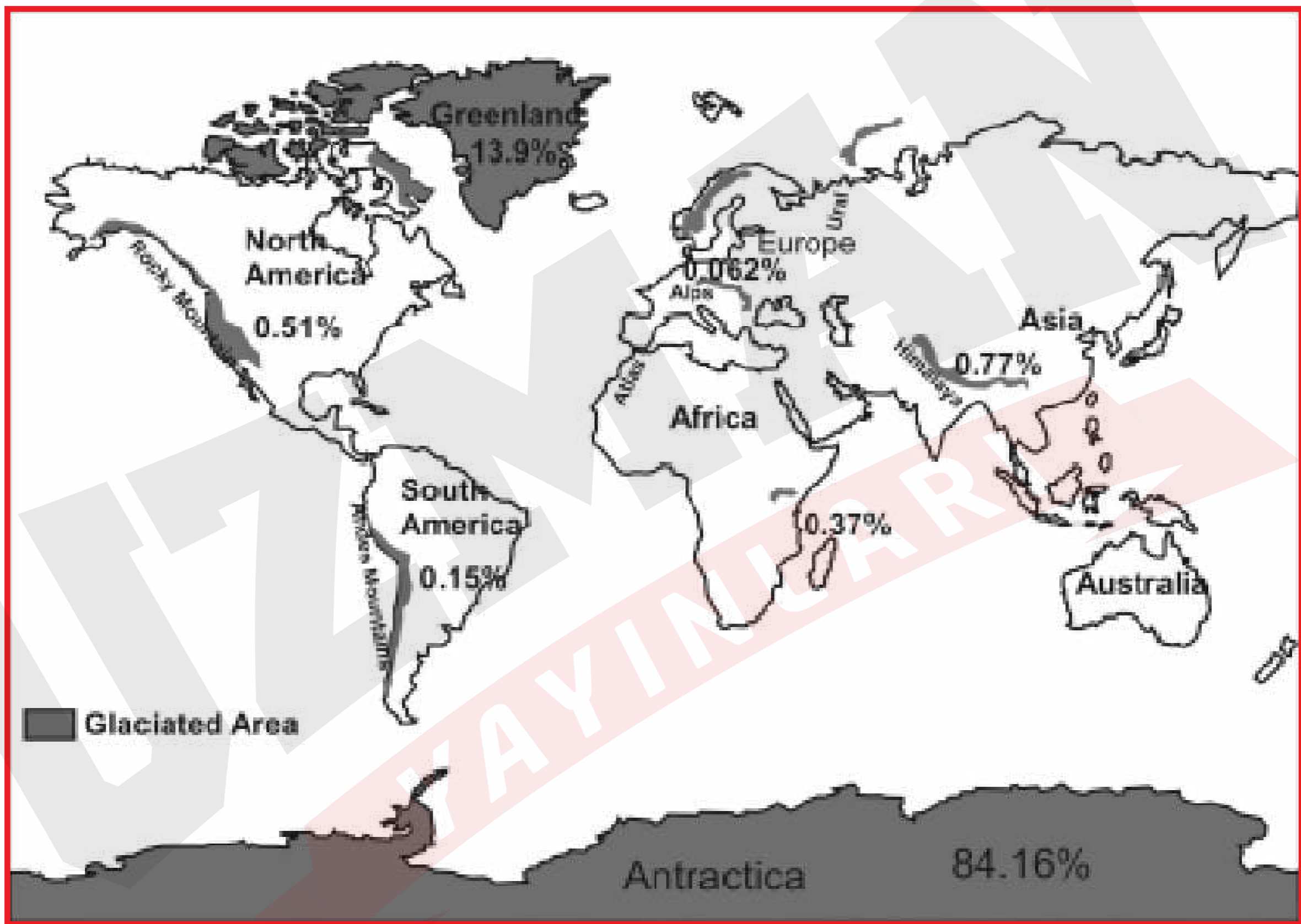
KIYI TİPLERİ

- ENİNE KIYILAR
- BOYUNA KIYILAR
- RİA KIYILARI
- DALMAÇYA KIYILARI
- FİYORD KIYILARI
- HALİÇLİ KIYILAR

BUZULLARIN OLUŞTURDUĞU ŞEKİLLER

- Bazı yerlerde sıcaklık sürekli 0 °C'nin altında olduğundan yaėıŐlar kar Őeklinde gerçekleŐir. Karlar erimediğinden ũst ũste birikir. Yıl boyunca erimeyen karlara kalıcı ya da toktağan kar denir. Kalıcı kar sınırı Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe deniz seviyesine yaklaŐır.

BUZUL ÇEŞİTLERİ

→ A) ÖRTÜ BUZULU

→ B) VADI BUZULU

→ C) SİRK BUZULU

→ D) TAKKE BUZULU

BUZULLARIN AŞINDIRMA ŞEKİLLERİ

- 1) BUZUL VADİLERİ
- 2) SİRK ÇANAKLARI
- 3) HÖRGÜÇ KAYA

BUZUL BİRİKTİRME ŞEKİLLERİ

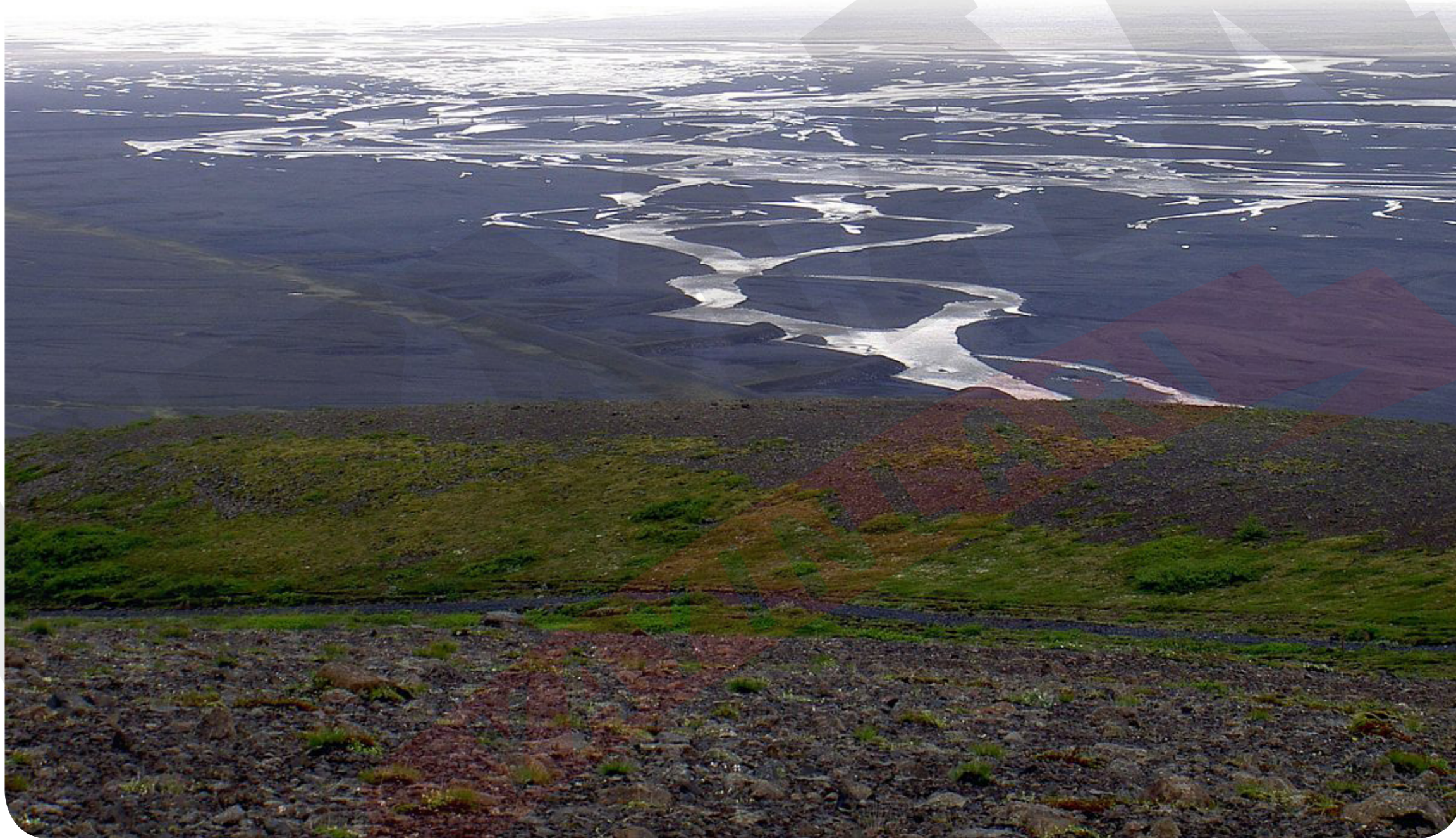
→ 1) MOREN

→ 2) DURUMLIN

→ 3) SANDUR

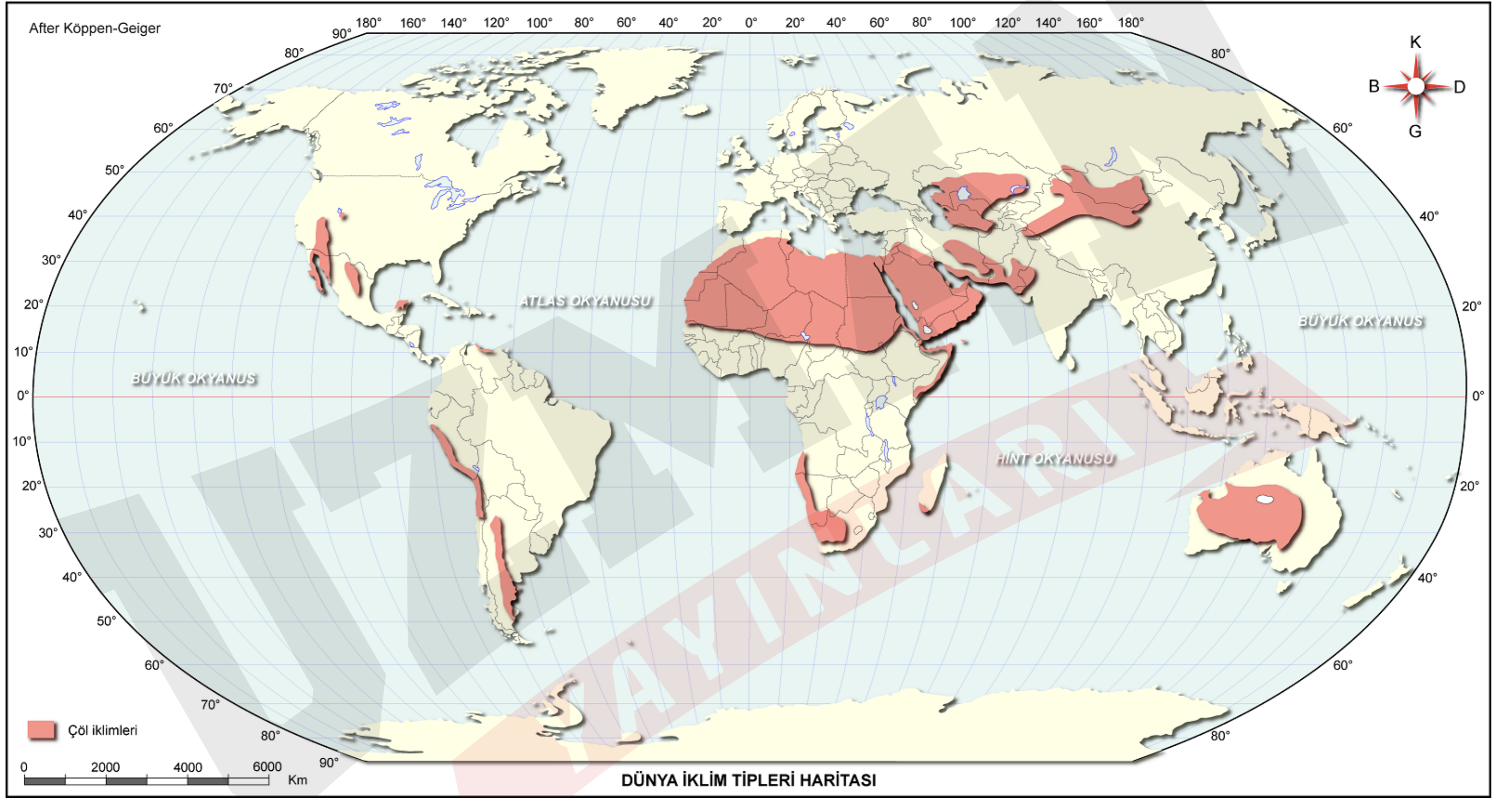
→ 4) ESKER

Eskers

RÜZGARLARIN OLUŞTURDUĞU ŞEKİLLER

- Yeryüzündeki bazı bölgelerde bitki örtüsü yoktur ya da cılızdır. Yağışın az, toprağın kuru ve taneli olması da bu bölgeleri diğer yerlerden ayırır. Bu bölgelerde ufalanmış materyaller, rüzgâr tarafından kolayca sürüklenir ya da uçurularak taşınabilir. Çöller, bu tür bölgelerin başında gelmektedir. Bu nedenle kurak bölgelerde yer şekillerini biçimlendiren en önemli dış güç rüzgârdır.

RÜZGAR AŞINDIRMA ŞEKİLLERİ

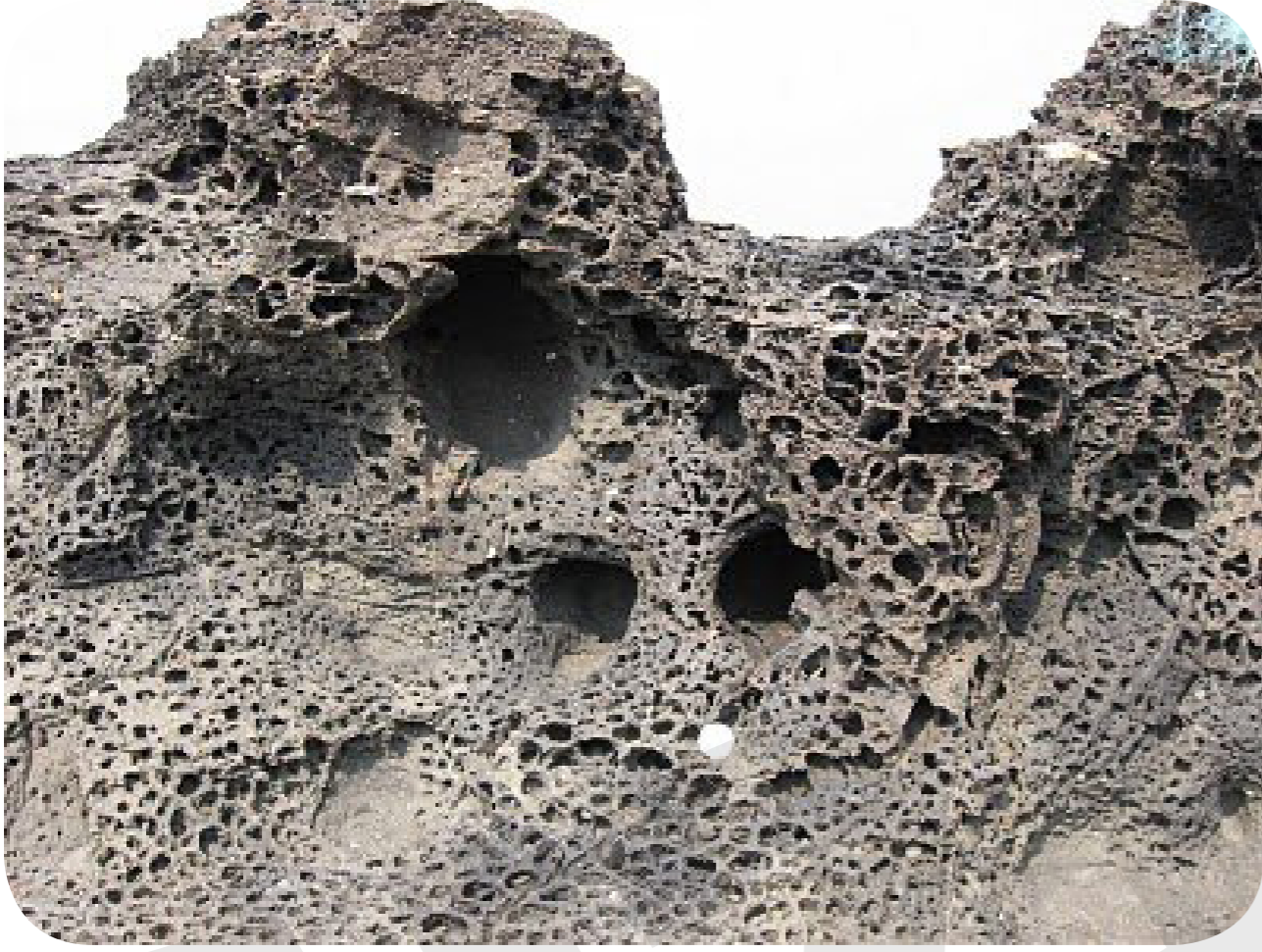
→ 1) MANTAR KAYA

→ 2) ŞAHİT KAYA

→ 3) TAFONNİ

→ 4) YARDANG

RÜZGAR BİRİKTİRME ŞEKİLLERİ

LÖS

KUMUL

BARKAN

DALGALARIN OLUŞTURDUĞU ŞEKİLLER

Kıta Sahanlığı
Dar

Kıta Sahanlığı GeniŐ

200 m
derinlik

200 m
derinlik

DALGA AŞINDIRMA ŐEKLI

FALEZ

DALGA BİRİKTİRME ŞEKİLLERİ

→ TOMBOLO → KIYI OKU

→ LAGÜN → KIYI KORDONU

KIYI TIPLERİ

ÖRNEĞİ TÜRKİYE KIYILARINDA OLAN KIYI TIPLERİ

- ENİNE KIYI TİPİ
- BOYUNA KIYI TİPİ
- RİA KIYI TİPİ
- DALMAÇYA KIYI TİPİ

UZMANLARIN
YAYINLARI

ENİNE KIYI TİPİ

BOYUNA KIYI TİPİ

RİA KIYISI

DALMAÇYA KIYI TİPİ

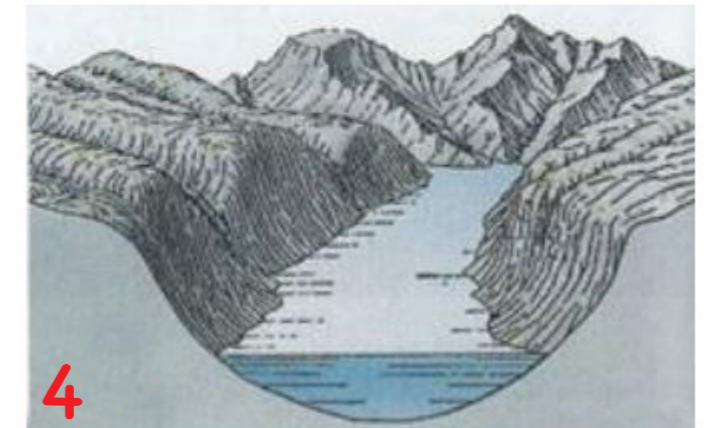
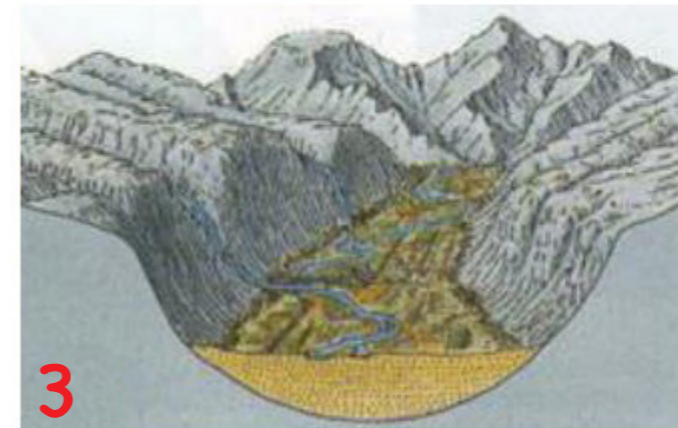
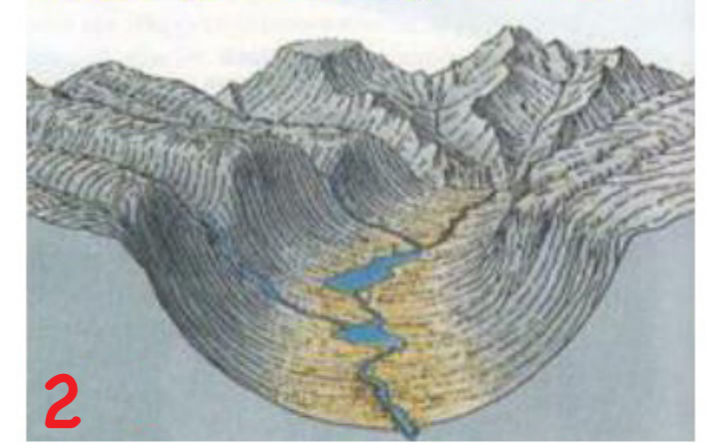
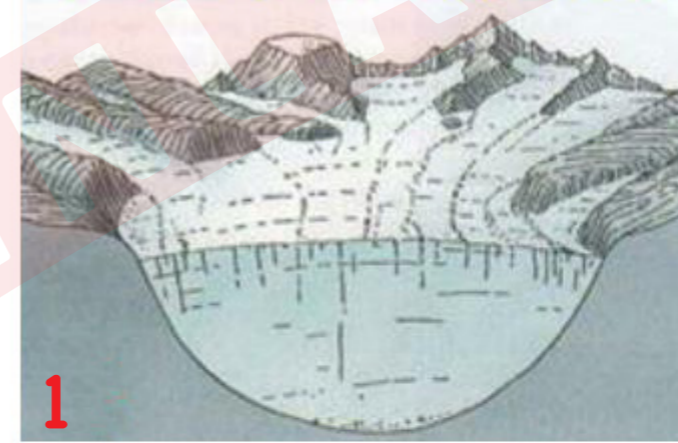

ÖRNEĞİ TÜRKİYE KIYILARINDA OLMAYAN KIYI TİPLERİ

- Buzulların deniz seviyesinde olmaması ve kıyılarımızda gel-git genliğinin zayıf olması ve deniz suyu sıcaklıklarının yeterince yüksek olmaması nedeniyle aşağıdaki kıyı tiplerinin Türkiye kıyılarında örneklerine rastlanmaz.
- FİYORDLU KIYI
- SKYER KIYI TİPİ
- HALIÇLI KIYI
- WATT KIYISI
- MERCAN KIYILARI (ATÖL-RESİF)

→ FİYORLU KIYILAR

→ SKYER KIYI TİPİ

→ MERCAN KIYISI (ATÖL-RESİF)

→ LİMANLI KIYI

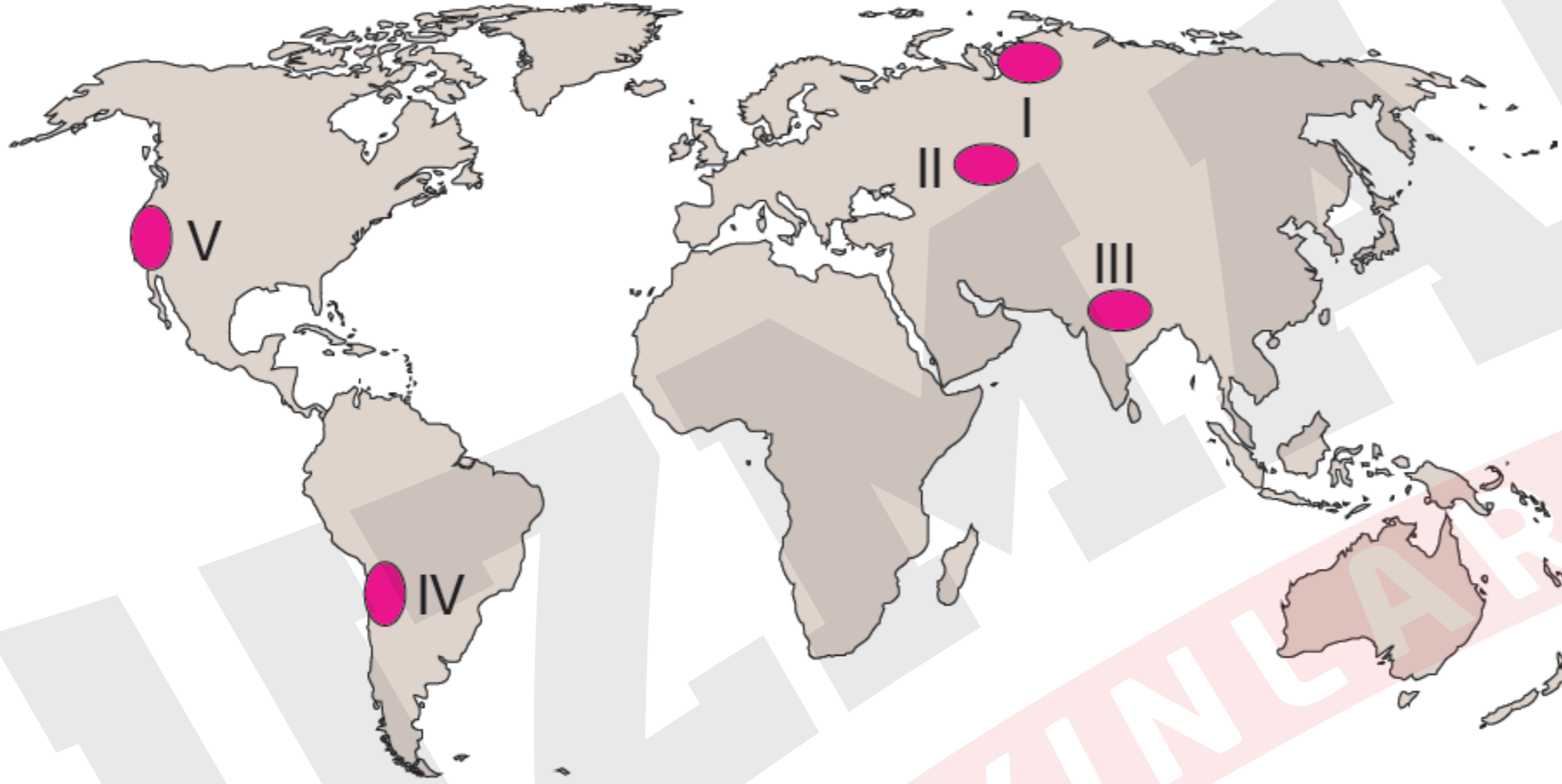
Örnek:

Yukarıda fotoğrafları görülen yer şekillerinin yaygın olarak görüldüğü bir bölgenin özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Yerin ışımayla ısı kaybı fazladır.
- B) Kimyasal çözünme fazladır.
- C) Günlük sıcaklık farkı fazladır.
- D) Bitki örtüsü zayıftır.
- E) Havadaki nem oranı düşüktür.

Örnek:

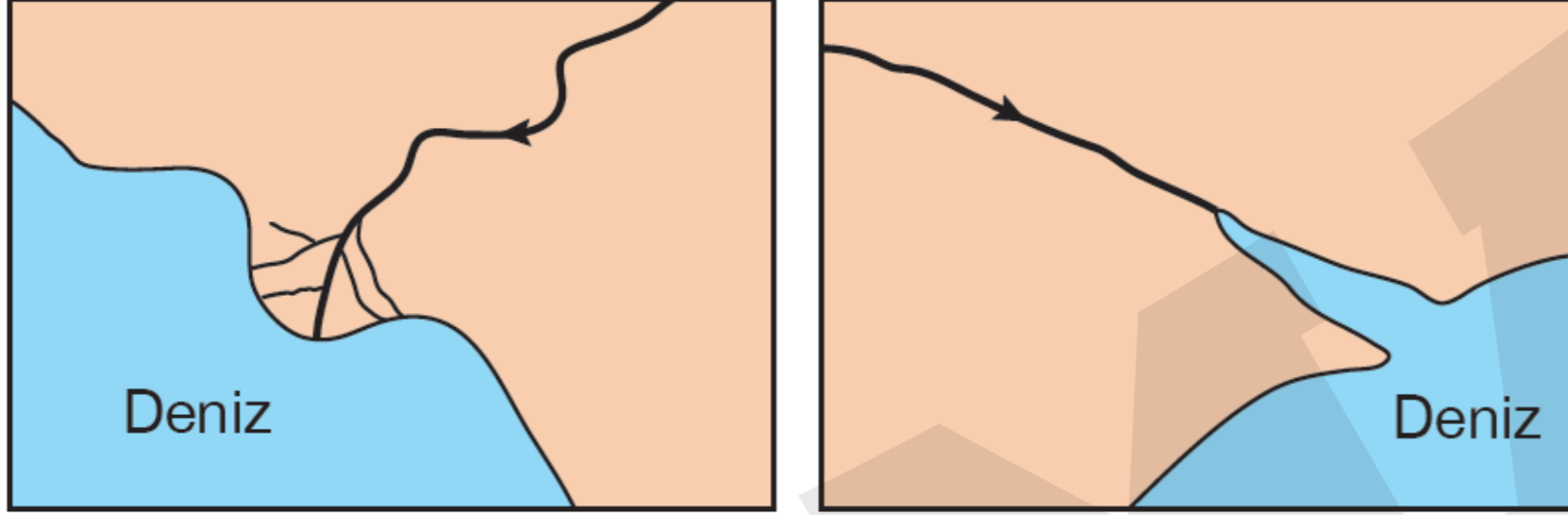

Yukarıdaki haritada numaralandırılan yerlerin hangisinde buzulların oluşturduğu yer şekillerine daha az rastlanır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

Örnek:

Yukarıda farklı iki bölgede akarsu ağzlarında oluşan şekillere bakılarak, bölgelerle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Akarsuların taşıdığı su miktarına
- B) Akarsuların su toplama havzalarının genişliğine
- C) Kıyılarındaki gelgit genliğine
- D) Akarsu havzalarındaki erozyon şiddetine
- E) Akarsu rejimlerine

Örnek:

Yukarıda görülen kıyı tipinin en yaygın görüldüğü ülke aşağıdakilerden hangisidir?

A) Almanya

B) Bulgaristan

C) Gürcistan

D) Yunanistan

E) Hırvatistan

